

ANADOLU'DA ANTİK KENTLER

Anadolu'da bulunan antik kentler bu konuda büyük bir zenginliđi ifade etmekte ve dünyada çok büyük Açıkhava müzesidir.

Bu dosyada bölük pörçük bilgiler derlenmiştir. Bu dosya daha önce Türkçe 20.1.4 nolu dosyanın devamıdır.

Mehmet Bildirici

Akyaka 22.06.2016

INDEX- İÇİNDEKİLER

-Anadolu dışında kentler	2
-Anadolu antik kentler dökümü	3-14
-Anadolu Roma kara ve su köprüleri	15-19

ANADOLU'DA ANTİK KENTLERDE SU YAPILARININ BİR DÖKÜMÜ

Alfabetik sıra ile Anadolu'daki antik kentlere ait tarihi su tesisleri hakkında bir döküm verilmeye çalışılacaktır. Bazı kentler hakkında çok detaylı yerli ve yabancı yayın bulunmaktadır. Bunlar hakkında yapılan bir yayının listesi verilecektir. Hiç veya çok az yayın olanlar hakkında ise edinilen kısa bilgiler konacaktır. Önce dünyadan çok çarpıcı örnekler verilecektir.

Anadolu'da bunlar dışında daha pek çok antik yerleşim yerleri vardır. Burada su yapıları göz önüne alınmıştır.

ROMA (İTALYA)

Roma İmparatorluğu'nun başkentidir. İlk önce en önemli su yolları burada yapılmıştır. Burada kazanılan deneyim imparatorluğun her tarafında uygulamaya konmuştur. Türkiye'de konu tam bilinmemektedir. Burada yapılan su yollarının bir dökümü verilecektir.

SİSAM (SAMOS) ADASI SUYOLU ve TÜNELİ

Herodot Tarihi'nde Samos Adası'nda yapılmış bir su yolundan bahsedilmektedir. Tarihte bu tesisi yaptıran kişi ilk defa "Architekton-Mimar" olarak isimlendirilmektedir.

(KIENAST Herman 1979)

En ünlü su yollarından biri olan tünel, M.Ö. 6. yüzyılda Polykrates döneminde Sisam adasında inşa edilmiştir. Tünel, Herodot'un tarihinde bahsedilmekte olup (Kitap,III;60) Architecton (Mimar) Eupalinos tarafından yapılmıştır. Mimar anlamına gelen Architecton kelimesi burada ilk defa karşımıza çıkmaktadır.

Eupalinos tünelinin kalıntıları bugüne kadar gelmiştir. Tünel yaklaşık 300 m yüksekliğindeki bir dağın içinden geçmekte ve 1100 m uzunluğundadır. Kesiti yaklaşık kare şeklinde olup ebadı 2.5 m dir.

ANATOLIA (TURKEY)

AKMONIA (Uşak, Banaz, Ahatköy)

Taş borulu basınçlı su yolu – aqueduct, inverted siphon with stone pipes
Helenistik veya Erken Roma dönemi – Hellenistic/ early Roman
Sifon derinliği 15-25 m
+WEBER G, 1904,

AIZONAI (Kütahya Çavdarhisar)

Su kapanı, - Flood Control dam
+BİLDİRİCİ Mehmet, 2004

ALABANDA (Aydın-Çine-Araphisar, Doğanıyurt)

Su yolu - aqueduct
+ÖZİŞ Ünal, 1991,

ALACA (Çorum)

+SCHNITTER N, 1967, „A short history of dam engineering” Water Power
+ÖZİŞ Ünal, 1994, TES
+BİLDİRİCİ Mehmet, 2004

ALACAHÖYÜK (Çorum)

Hitit Barajı – Hittite dam
+ÇINAROĞLU Aykut

ALEXANDRIA TROAS (ANTIGONEIA) (Çanakkale, Eski İstanbul)

Su yolu – Aqueduct
+Aylward William, Bieg G, Aslan R, Studia Troica, 2002,

ALINDA (ALEXANDRIA AD LATMUM) (Aydın Çine Karpuzlu, Demircideresi)

Su yolu, su kemerleri – Aqueduct and su kemeri
Basınçlı toprak boru -
+TANRIÖVER 2006

AMASEIA (Amasya)

Ferhat su tüneli – Water tunnel
Mesçi Y, Göztaş H, 2008
+BİLDİRİCİ Mehmet 2004,

AMASTRIS-SESAMOS (Zonguldak Amasra)

Su bendi (Horhor) – Small dam
+Zonguldak Turizm İl Müdürlüğü

ANAVARZA IN CILICIA (Adana)

Su yolu, su kemeri – Aqueduct, su kemeri

ANEMURION (İçel, Anamur) ???

Su yolu – su kemeri – Aqueduct, su kemeri

+HUBER Gerhart "The Sites and their Principal Buildings, Anemurium (Water supply)" 3 pages

ANİ (Kars Esenkent)

Su yolu – Aqueduct

ANKARA

Basınçlı su yolu, su bendi – Aqueduct with inverted siphon, dam

FIRATLI, 1949, Ankara'nın İlk Çağda Su Tesisatı, Türk Tarih Kurumu Belleten Dergisi

ÖZAND, 1967, "Ankara Suyu'nun Tarihine bir Bakış", Ankara Sular İdaresi yayını 8 sayfa

ANTIOCHEIA (ANTAKYA)

Su kemeri, su yolu –Aqueduct, Su kemeri, Su Harbiye (Daphne) den gelmektedir.

+BİLDİRİCİ 2007, "Trajan su kemeri (Memekli Köprüsü) (yayınlanmamış)

ANTIOCHIA IN PISIDIA (Isparta-Yalvaç)

Basınçlı su yolu – aqueduct with inverted siphon, su kemeri

1. yüzyıl, basınçlı, sifon derinliği 28 m

+WEBER, G, 1904,

+BURDY Jean, BYRNE Maurice, ÖZTÜRK Jean and TAŞLIALAN Mehmet, 1997 "The Aqueduct, Nymphaeum, and Bath House" Pisidian Antioch chapter 6, p 175-199, Duckworth

ANTIOCHIA ON MEANDER (Aydın, Karasu Aliağaçiftliği)

Basınçlı su yolu – aqueduct with inverted siphon

Sifon derinliği 15 m

Helenistik – Hellenistic

+WEBER G 1904,

ANTIPHELLOS (Antalya Kaş)

Su Tesisi – Water supply

APAMEA KIBOTOS (Afyon Dinar)

Basınçlı su yolu – aqueduct with inverted siphon

Erken Roma, sifon derinliği 28 m

+WEBER G 1904,

APHRODISIAS (Aydın Karasu Geyre)

+WEBER 1904

+ÖZİŞ Ünal 1994, TES

APOLLONIA (Isparta Uluborlu)

Basınçlı su yolu – Unexplored inverted siphon

+BİLDİRİCİ 2007, Cirimbolu Köprüsü ??

ARIASSOS (Burdur, Bucak Uçkapı)

Basınçlı su yolu – Aqueduct with inverted siphon

+OWENS Eddie, 2006 "The Ariassos aqueduct and the development of the Roman City, CAE

ARSAMEA (Adıyaman Kahta)

Köprü –Bridge

ASPENDOS (Antalya Serik-Belkis)

Basınçlı su yolu – Aqueduct with inverted siphon

Çift sifon (double siphon) , 2. yüzyıl

Sifon uzunluğu 1670 m , sifon derinliği 45 m

Kessener 1998a, 1998b, 2001b, 2004

+KESSENER Paul, 2000, "The Aqueduct at Aspendos and its inverted siphon"Journal of Roman Archaeology vol.13 p.104- 132

ASSOS (Çanakkale Ayvacık Behramkale)

Su tesisleri –Water systems

-SERDAROĞLU Ümit, 1995 Assos ???

ATTALIA (Antalya)

Sulama Kanalları – Irrigation canals

+BÜYÜKYILDIRIM Galip 1994 ATS

BALBURA (Burdur, Gölhisar, Çölkayağı)

Su yolu – Aqueduct

+BAYKAN Orhan, CANTILAV Türker, 1997, Cibyratis Birliği Tarihi Su İletimleri, İnşaat Mühendisleri. Kongresi, İzmir ??

BAYBURT

Sulama kanalları – Irrigation canals

+BİLDİRİCİ Mehmet 1999 "Historical irrigation canals in the plain of Bayburt" ICID International Commission on Drainage and Irrigation 17th Congress" Granada Spain

+BİLDİRİCİ Mehmet DSİ 2004 SSTT

BLAUNDOS (Uşak Ulubey Sülümenli)

Basınçlı suyolu – Aqueduct with inverted siphon

Toprak boru (clay pipes) , erken Roma , sifon derinliği 15 m

+WEBER G 1905, WKS II

-FAHLBUSCH 1982

BUBON (Burdur, Gölhisar,Altinyayla, İbecik)

Su yolu – Aqueduct

+BAYKAN Orhan, CANTILAV Türker, 1997, Cibyratis Birliği Tarihi Su iletimleri, "Historical Water Conveyance of Cibyratis Union" İnşaat Mühendisleri. Kongresi, İzmir

BÖĞET (Aksaray Eski)

Baraj – Dam

GARBRECHT G, 1987 " Historische Talsperren"

ÖZİŞ Ünal 1994, TES

BİLDİRİCİ M 2004, SSTT

CIBYRA (Burdur-Göhlhisar)

Basıncılı su yolu, su tüneli – Aqueduct with inverted siphon, water siphon for drainage

+BAYKAN Orhan, CANTİLAV Türker, 1997, Cibyratis Birliği Tarihi Su iletimleri, "Historical Water Conveyance of Cibyratis Union" İnşaat Mühendisleri. Kongresi, İzmir

+BİLDİRİCİ Mehmet, 2004 SSTT

CERAMOS (Muğla, Milas, Ören)

Su yolu, su kemeri, su deposu – aqueduct, su kemeri, water tank

+ BİLDİRİCİ M, 2006 "The cistern and the aqueduct of Ceramos in ancient Caria" "CAE

CONSTANTINOPLE (İstanbul)

Su yolları (Roma & Osmanlı), su kemerleri (Roma Osmanlı), açık ve kapalı sarnıçlar, bentler, suterazisi

Aqueduct (Roman- Ottoman), su kemerleri (Roman Ottoman), open and covered cistern, dams, suterazi

+FORCHEIMER Philipp, TRZYGOWSKI J. 1893 „Die Byzantihischen Wasserbehalter von Konstantinopel, Vienna

-DALMAN K.O 1933, „ Der Valens Aquaduct in Konstantinopel“ Bamberg 87 s + 22 plates

+EYICE Semavi 1979, Byzantinische Wasserversorgungsanlagen in Istanbul

+ÇEÇEN Kazım 1988, Mimar Sinan Kırkçeşme Suyolları, İSKİ

+ÇEÇEN Kazım 1991, Halkalı Suları, İSKİ

+ÇEÇEN Kazım 1991, Üsküdar Suları, İSKİ

+ÇEÇEN Kazım 1996, „Roma Su yollarının En Uzununu“, Türkiye Sanayi Bankası, 227 pages, and plans

İSTANBUL (GALATA)

Su yolları, su kemerleri, bentler – Aqueduct, su kemeri, dams

+ÇEÇEN Kazım, 1991, Taksim ve Hamidiye Suları, İski

+BİLDİRİCİ Mehmet, 2002, "The Water Supply System of Ancient Galata in Istanbul" 18th Congress on Irrigation and Drainage, History Seminar, Montreal, Canada, p-159-169

İSTANBUL KADIKÖY (Kalkedon)

Suyolu, Aqueduct

CORYCUS (İçel-Silifke-Kızkalesi)

Su yolları, su kemerleri, sarnıçlar - Aqueduct, su kemerleri, cisterns,

+ÖZİŞ Ünal, 1994, TES,

+BİLDİRİCİ Mehmet 1994, KTS

CREMNA (Burdur-Bucak Çamlık- Girme)

Suyolu – Aqueduct with inverted siphon

Terracotta pipes , sifon uzunluğu 300 m

+ OWENS E. 1991, Kremna Aqueduct and water supply systems-Greece-Rome 1991 vol.38 p-41-59

CYZIKOS (Balıkesir Bandırma)

Su yolu, sulama kanalı – Aqueduct, irrigation canal

ERTÜZÜN Reşit Mahzar, 1999 "Kapıdağ Yarımadası ve çevresindeki adalar"

DARA (Mardin)

Taşkın koruma tesisleri, sarnıçlar – Flood Control dams, cisterns

+GARBRECHT Gunter,1991 "Die Staumauren von Dara, HT

+BİLDİRİCİ Mehmet, DSİ 2004, Ankara, SSTT

DIOCAESEREA (İçel-Silifke-Uzuncaburç)

Suyolu, tünel – Aqueduct, tunnels

+ÖZİŞ Ünal 1994, TES,

+BİLDİRİCİ Mehmet 1994, KTS,

+ÇANGIRI Ali, AKPINAR Mehmet, 1994, İçel Silifke, Kızılgedik Tarihi Su Yapıları -"Historcal water supply System at Kızılgedik, Silifke" DSİ Su ve Toprak Kaynaklarını Geliştirme Konferansı p-47-62

DOĞUBEYAZIT (Ağrı)

Urartu sulama kanalı – Urartian irrigation canal

BELLİ Oktay, 1997, « Urartian irrigation canal

BİLDİRİCİ Mehmet – DSİ, 2004 SSTT

DOLICHE (GAZİANTEP)

Suyolu – Aqueduct

GÜLLÜCE, Hamza 1989, "Report on Gaziantep old aqueduct" 3 page

EDESSA (Şanlıurfa)

Taşkın Koruma, bent - Flood control, dam

+ SEGAL, J,B, 1970 "Edessa, the Blessed City" 1970, Oxford

+TOPRAK Bahaddin, 1991, "Şanlıurfa Tarihi Su Yapıları" DSİ Bölge Müdürlüğü Raporu

+ KÜRKÇÜOĞLU Cihat, 1993 "Şanlıurfa Su Mimarisi" Kültür Bakanlığı

ELAIOUSSE (SEBASTE)

Öziş

Bildirici

EPHESUS (İzmir-Selçuk)

Suyolları, sukemerleri Aqueducts, sukemeri

-FORCHEIMER, P, 1922, "Forschungen in Ephesus, Wien Österreichisches Archaeologisches Institut, -Bammer 1972

-ALZINGER, W, 1987, "Biespiele antiker Wasserversorgungsanlagen Ephesus" "Die Wasserversorgung antiker Staedte" Mainz Bd. 2 p. 180-184

+ATALAY Ayhan, ÖZİŞ Ünal, BECERİK Mehmet, ÖZDİKMEN Kadir, 1997, Efes Kentinin Tarihi Su yolları-" Historical water supply systems of Ephesus" p.1083-1097

+ORTLOF, C.R, CROUCH, D,P, 2000, "The Urban Water and Distribution System of the Ionian City of Ephesos in the Roman Imperial Period" Journal of Archaeological Science, 28, p.843-860

CROUCH Dora, ORTLOFF Charles, 2001, Water Engineering in Priene and Ephesus- 11th International Conference on Water in Antiquity, Israel

-WIPLINGER Gilbert, "Wasser für Ephesus", 2004, Cura Aquarum in Ephesus,

EUMENA (Işıklı)

GERGA (Aydın Çine Ovacık) ????

Basıçlı su yolu –Aqueduct with inverted siphon

ÖZİŞ Ünal 1994 TES

BİLDİRİCİ M 2007

GERMANICOPOLIS (Karaman-Ermenek)

Yeraltı Suyolu – Underground aqueduct

+BİLDİRİCİ Mehmet, 1994, KTS

GORDION (Ankara, Polatlı, Yassihüyük)

Suyolu –Aqueduct

HADRIANI (STRATONICEA) (Sidelik)

Coulton 1987 Mysia

HADRIANAPOLIS (Edirne)

Edirne'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olmasından sonra, şehrin su gereksinimini karşılamak üzere 40 km. uzaklıktaki Sinanköy ve Taşlımüsellim'deki kaynaklardan su getirilmiştir. XVI.yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın Mimar Sinan'a yaptırdığı su kemerleri vasıtası ile şehre gelen sular çeşitli çeşmelere ve kuruluşlara dağıtılmıştır.

Edirne'ye su getiren Sinanköy ve Taşlımüsellim su yolları farklı

dönemlerde yapılmıştır. Edirne'de yapılan su kemerleri ve su yolları sonraki yıllarda İstanbul'a su taşıyan Kırkçeşmeler su taşıma sistemlerine öncülük etmiştir. Taşlımüsellim'den getirilen sular 35 km. uzaklıktan ve 150 m. yükseklikten geçmektedir. Sinanköy'den getirilen sular 5,5 km. uzaklıkta ve 115 m. yükseklikten şehre ulaşmakta idi.

Edirne'ye sular bir takım tünellerden ve kemerlerden getirilmektedir. Bu kemerlerin en önemlilerinden birisi de 105 m. uzunluğundaki Kırkgöz Kemeridir. Günümüzde bu su taşıma sisteminden yararlanılmaktadır. Ayrıca belirli yerlerde de su toplama havuzları bulunmaktadır. Bunun dışında Hançerli Kemer, Ortakçı Kemer, Arap Kemer, Çifte Kemer, Karayusuf Kemer, Yedigöz Kemer, Kurt Kemer, Bahçe Kemer, Hıdırağa Kemer, Oğlanlı Kemer, Hasan Ağa Kemer ve Üçgöz (Ağa Hamamı) Kemeridir.

Bunlar kesme taştan ve moloz taştan yuvarlak ve hafif sivri kemerlidir. Hançerli, Ortakçı, Arap, Çifte, Karayusuf, Kurt Kemer, Bahçe Kemer ve Oğlanlı kemer tek gözlüdür. Yedigöz kemerinin yedi gözü; Üçgöz Kemer ile Hıdırağa Kemer üç gözü bulunmaktadır.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa 1666-1667 yılında Edirne'ye yaptırdığı 12 çeşmenin yanı sıra kentin su ihtiyacını yeni kaynakların eklenmesi ile daha da geliştirmiştir.

II.Abdülhamid döneminde Edirne Valisi olan Hacı İzzet Paşa şehre gelen su kemerlerini ve su yollarını 1890 yılında onarmıştır. Bazı yerlerini de yenilemiştir. Nitekim bu dönemde Edirne'de 190'dan fazla çeşme olduğunu Rıfki Melül Meriç'ten öğrenmekteyiz.

HALICARNASSOS (Muğla Bodrum)

Liman –Harbor

HATTUSAS (Çorum Sungurlu Boğazköy)

Su yapıları - Hydraulic works

HERAKLEIA PONTICA (KARADENİZ EREĞLİSİ)

Suyolu, su kemeri – Aqueduct, sukemeri

HERAKLEIA (Muğla Milas Kapıkırı)

Su yolu – Aqueduct
FAHLBUSCH

HIERAPOLIS (Denizli Pamukkale)

Suyolu –Aqueduct
+ DSİ, 1991, " Hierapolis Antik su yolları" (DSİ Aydın Bölge Müdürlüğü raporu)
+Tanrıöver 2006, toprak borulu

HERAKLEA CBISTRA (Konya Ereğli)

Sulama kanalları (Alanark) – Irrigation canals
BİLDİRİCİ Mehmet 1996 „Historical irrigation in the plain Ereğli of Konya, International Comission on Irrigation and Drainage, 16th Congress Cairo
BİLDİRİCİ Mehmet DSİ 2004 SSTT

HYDE (Konya Karapınar, Emirgazi)

Su yolu, gölet _ Aqueduct, dams
BİLDİRİCİ Mehmet –DSİ, 1994, KTS

IASSOS (Muğla Milas, Kızılkışla)

Su yolu, su kemeri – Aqueduct, sukemeri

ICONIUM (Konya)

Selçuklu sulama kanalları – Seljuk irrigation canals
BİLDİRİCİ Mehmet 1994, „Selçuklu dönemi Konya sulaması“ DSİ Toprak ve su kaynakları Geliştirme Konferansı

ISSOS (Antakya Dörtüol)

Su yolu – Aqueduct

KARAKUYU (Kayseri Pınarbaşı)

Hitit barajı – Hittite dam

EMRE Kutlu 1993 „Hittite dam of Karakuyu“ Anatolian Archaeology, Wiesbaden
BİLDİRİCİ Mehmet 2004 SSTT

KASTABALA (HIERAPOLIS) (Adana Bodrun Kalesi)

Hild 1990

KAUNOS (Muğla Ortaca Dalyan)

Su yolu – Aqueduct

KIEROS, PRUSIAS ON HYPIUM (Bolu, Konuralp, eski Üskübü)

Suyolu, - Aqueduct

KOROPISSOS (Mut, Dağpazarı)

Hild 1990

KNIDOS (Muğla Datça)

Su yolu, liman – Aqueduct Harbor

LAODICEA AD LYCUM (Denizli Eskihsar)

Basınçlı su yolu- Aqueduct with inverted double siphon

Taş sifon derinliği 25-50 m, sifon uzunluğu 800-1000 m

+WEBER 1898, "Die Hochdruck Wasserleitung von Laodicea ad Lycum " JDA

+ŞİMŞEK Celal, BÜYÜKKOLANCI Mustafa 2004 „Die Aquaedukte und das Wasserverteilungssystem von Laodikeia ad Lycum, CAE

+ Baykan Orhan

LAODICEA (Konya-Sarayönü, Ladik)

+BİLDİRİCİ Mehmet, unpublished, The Water Supply Systems of Laodicea

LYMYRA (Antalya Fenike)

Su yapıları – Water works

COULTON 1987

MAGNESIA AD SIPYLUM (Manisa)

Basınçlı su yolu – Aqueduct with inverted siphon

Basınçlı toprak boru , çapı 30 cm, Roma

METROPOLİS (İzmir Torbalı, Yeniköy)

Su yolları – Aqueduct

WEBER G, 1904

MILETOS (Aydın-Yenihisar-Balat eski Palatia)

Suyolu - Aqueduct

+TUTTAHS Gerhart, 1999, "Untersuchungen zur wasser wirtschaft der antiken staedt Milet" Steinzeug information 1999.

MISIS (ADANA CEYHAN)

MOPSUESTIA (Yakapınar Adana ?)

MYLASSA (Muğla Milas)

Su yolu, su kemerleri - Aqueduct, su kemeri

MYNDOS (Muğla Bodrum, Gümüşlük)

MYRA -ANDRAKE (Antalya, Kale, eski Demre)

Enerji Kırıcı Suyapısı –Energy break water system

+MURPHY Dennis, MENGEL Melissa, 2001, The Water Cascade at Andriake (The port of Myra), 11th International Conference on Water in Antiquity, Israel

NEOCAESERA (Tokat, Niksar)

Su yolu, köprü – Aqueduct, bridge

NICEIA (Bursa, İznik)

Suyolu , su kemeri –Aqueduct, sukemeri

BİLDİRİCİ, Mehmet, 2007

NICOMEDIA (İzmit)

Suyolu -Aqueduct

+AKGÜL Türkan, 1991, Kocaeli Tarihi Su Yapıları (DSİ Burba Bölge Müdürlüğü Raporu)

+AKSOY Taner, 2000, "İzmit su yolları"- Aqueduct of İzmit

NYSSA (Aydın, Sultanhisar)

Su tüneli, -Water tunnel

ÖZİŞ Ünal 1994, TES

OINOANDA (Antalya Seki İncealiler)

Basınçlı su yolu -Aqueduct with inverted siphon

Sifon uzunluğu 500 m, taş boru sifon derinliği 22 m

+STENTON E.C. and COULTON J.J.1986, "The Water Supply and Aqueduct, AS, vol 36 p-15-59

PATARA (ARSINOE) (Antalya-Kaş-Kalkan-Ovagelemiş)

Basınçlı su yolu -Aqueduct with inverted siphon

Taş sifon derinliği 20 m, sifon uzunluğu 260 m , Roma

+FAHLBUSCH H. 1987 " Biespiele antiker Wasserversorgungsanlagen" Perge, (DWAS) p.193-195

+BAYHAN Orhan, KOCAKAYA İsmail, ALKAYA Devrim,1997, Patara Tarihsel Su İletimi-"Historical Water Supply system of Patara" İnşaat Müh. Kongresi, İzmir p.1067-1082

+ŞAHİN Sencer, „Delikkemer- Bauinschriften auf dem Druckohraquaedukt von Patara“ „Cura Aquarum in Ephesus, 2004“

+Öziş 1996

PERGAMON (İzmir-Bergama)

Basınçlı su yolları, su tüneli - Aqueduct with inverted siphon, water tunnel

GARBRECHT Günter, In zusammen arbeit mit Henning FAHLBUSCH, Kondrad HECHT (+), Harmen THIES, 2001, "Die Wasserversorgung von Pergamon" Deutsches Archaeologisches Institut, Stadt und Landschaft, Teil 4, Walter de Gruyter, Berlin, Newyork. (341 pages, 65 tafels, 40 Beilages)

MADRADAĞ

Kurşun borulu sifon derinliği 201 m, sifon uzunluğu 3250 m M.Ö. 2. yüzyıl

SELINUS ATTALOS

Toprak basınçlı boru, derinliği 25-30 m M.Ö. 200 (Bergama Krallığı)

SELINUS DEMOPHON sifon derinliği 25-30 m, M.Ö. 200

PERGE (Antalya-Aksu)

Suyolu, su kemeri – Aqueduct, su kemeri

+ALBEK Aziz, 1972, Perge Kenti Su Yolları, T.T.K Belleten cilt 36, sayı 143, pages 289-296

+FAHLBUSCH H. 1987, "Biespiele antiker Wasserversorgungsanlagen " Perge s. 193-195

+BÜYÜKYILDIRIM Galip, 1997, "Perge Kenti Tarihsel Su Yapıları" İnşaat Mühendisleri Kongresi İzmir

PERINTHOS- HERAKLEIA (Tekirdağ Marmara Ereğlisi)

Su yolu – Aqueduct

+ DSİ Edirne Bölge Müdürlüğü raporu (Dr. Nuşin Asgari)

PESSINOUS (ESKİŞEHİR, SİVRİHİSAR, Ballıhisar)

Su kanalı – Water Canal

BİLDİRİCİ m, 2007

PHASELIS (Antalya Kemer Tekirova)

Su yolu, su kemeri – Aqueduct, sukemeri

COULTON 1987

PHILADELPHIA (Manisa Alaşehir)

Basınçlı su yolu –Aqueduct with inverted siphon

Basınçlı toprak boru, sifon derinliği 20 m Helenistik

+ Weber 1904

PHOCAEA (İzmir -Foça)

Su yolu - Aqueduct

+ÖZİŞ Ünal 1994, (TES)

RHODIAPOLIS (Antalya Finike Kumluca)

Sarnıçlar - cisterns

- MURPHY Dennis, 2004 "The cisterns and Reservoirs of Rhodiapolis", CAE

POMPEIUPOLIS (Viranşehir)

PRIENE (Aydın Güllübahçe)

-FAHLBUSCH, Henning, 2006 "Wasserwirtschaftliche Anlagen des antiken Priene", CAE

CROUCH Dora, ORTLOFF Charles, 2001, Water Engineering in Priene and Ephesus- 11th International Conference on Water in Antiquity, Israel

+ORTLOFF, C.R, CROUCH, D.P, 1998, "Hydraulic Analysis of a Self-Cleaning Drainage Outlet at the Hellenistic City of Priene, Journal of Archaeological Science 1211-1220

+CROUCH, Dora, P, 1994, "Priene's Streets and Water Supply Systems "Cura Aquarium in Campania" 1996, 137-143

PRUSIA (BURSA)

Kent surları ortaya çıkarılıyor.

PRYMNESSOS (Afyon Sülün)

Basinçlı su yolu –Aqueduct with inverted siphon
WEBER G, 1905
Sifon derinliği 40 m

SAGALASSOS (Burdur-Ağlasun)

Su yolu - Aqueduct
+OWENS Edwin, The Aqueduct of Sagalassos, pages 91-113
+MARTENS Femke, 2006 “The urban Water Network of Sagalassos” “CAE

SAMASOTA (Adıyaman-Samsat)

Su yolu - Aqueduct
+İZMİRLİĞİL Ülkü 1982, Samasota Su Yolunun Araştırılması, Kültür Bakanlığı

SARDES (Manisa Salihli, Sart)

Su yapıları – Water Works
-COULTON 1987

SATALA (Gümüşhane, Kelkit, Sadak)

Su yolu - Aqueduct
+USLU, Gülyüz, 1980, Gümüşhane tarihi)

SELEUCEIA (ISPARTA, ATABEY, BAYAT)

Su yolu - Aqueduct
+BİLDİRİCİ Mehmet, 2007

SELEUCEIA AD CALYCADMUS (İçel-Silifke)

Su yolu, su kemeri – Aqueduct, sukemeri
+BİLDİRİCİ Mehmet 1994 (KTS) p.408-435

SELEUCEIA PIERIA (Antakya Samandağ Çevlik)

Taşkın koruma barajı – Flood control dam
+ÖZİŞ Ünal, 1994, TES
+BİLDİRİCİ Mehmet 2004, SSTT

SELGE (Antalya-Manavgat-Beşkonak-Altınyayla, eski Zerk)

Su yolu - Aqueduct
+BÜYÜKYILDIRIM Galip 1994, (ATS)

SİDE (Antalya-Manavgat-Selimiye)

+İZMİRLİĞİL Ülkü, 1979, Die Romischen Wasserversorgungsanlagen von Side

SILLYON (Antalya Aksu)

Sarnıç – su yolu –Aqueduct, cisterns
+DSİ Tarihi su yapıları 1984

SINOPE (Sinop)

Kent planı, su yapıları –City mapping, water works
-COULTON 1987

SMYRNA (İzmir)

Basınçlı su yolları, su kemerleri – Aqueduct with inverted siphon
+WEBER, 1904, "Die Wasserleitungen von Smyrna", Band XIV, Berlin, (KDAI)
+CAMP, HARRIS, MESARA, 1971, "Izmir Water Supply" DSİ Project, (Summary Bildirici, M)
+ÖZİŞ, Ünal., Özdemir, Y,(1999), "İzmir'in Tarihi Su Getirme Sistemleri" İzmir Su Kongresi
Taş borulu system , sifon uzunluğu 3800 m, derinlik 158 m Helenistik/Roma

STRATONICEA (Muğla Yatağan, Eskihisar)

Su yolu, su tüneli - Aqueduct, water runnel
+Milas Müdürlüğü Raporu

SYEDRA (Antalya Seki)

Büyük su sarnıcı – Gross cistern
-ROSENBAUM E, Huber, G, 1967 "A survey of costal cities in western Cilicia"
+BÜYÜKYILDIRIM Galip –DSİ 1994, ATS

TARSOS (Mersin Tarsus)

Sulama kanalı –Irrigation canal
+BİLDİRİCİ Mehmet , DSİ, 2004, SSTT

TELMESSUS (Muğla Fethiye)

Su yolu – Aqueduct

TERMESSOS (Antalya Güllük Dağı)

Sarnıçlar – Cistern

THYATEIRA (Manisa Akhisar)

Weber 1905

THYATEIRA (Manisa Akhisar)

Su yapıları – Water works
+WEBER G 1905

TRALLES (Aydın)

Basınçlı su yolları, su kemerleri – Aqueduct with inverted siphon
Taş borulu sifon derinliği 75 m
+WEBER, 1904, "Wasserleitungen in Keinasien Staedten" Band XIX, (KDAI) , Berlin
+ Bayhan Orhan, 2004 "Water Supply system of the ancient city Tralles" CAE

TRIPOLIS (Uşak Buldan)

Su yolu – Aqueduct
+ DSİ Tarihi su yapıları 1984

TROY (ILION) (Çanakkale Truva) ????

Su yolu, su kemeri – Aqueduct, sukemeri

+Aylward William, Bieg G, Aslan R, Studia Troica, 2002, Band 12 «The aqueduct of Roman Ilion and the bridge across the Kemerdere valley in the Troad. P. 397-427

TUSHPA (Van)

Su kanalları, barajlar, kehrizler – Irrigation canal, dams, qanats
+GARBRECHT G, 1987, « Die Talsperren Urartuer » Historische Talsperren
+BELLİ Oktay 1997 „Doğu Anadolu’da Urartu Sulama kanalları
+ÖZİŞ Ünal 1994, TES
+BİLDİRİCİ Mehmet DSİ 2004, SSTT

TYANA (Niğde, Bor, Kemerhisar)

Su yolu , su kemeri – Aqueduct, su kemeri
+BİLDİRİCİ Mehmet,1994, (KTS) p-338-342

URA (OLBA) (Silifke, Uzuncaburç)

Öziş
Bildirici

XANTHUS (Muğla-Fethiye-Kınık)

Su yolu - Aqueduct
+BÜYÜKYILDIRIM Galip 1994, p.31-45

ZELA (Tokat Zile)

Su yolu, köprü)

ZEUGMA, (Gaziantep, Halfeti, Rumkale)

Su yolu - Aqueduct
BAŞGELEN Nezh , 2000, "Belkis,Zeugma, Halfeti, Rumkale" Arkeoloji ve Sanat Yayınları

ANADOLU'DA BİLİNEREN ROMA DÖNEMİ SU YAPILARI-KÖPRÜLER

Buraya su yapısı yönünden araştırılan ve hakkında yayını olanlar alınabilmiştir.

Bunlar dışında araştırma bekleyen bu kadar yerleşim yeri daha var olduğu kanısındayım

KNOWN ROMAN WATER STRUCTURES IN ANATOLIA

Only structures that are researched and published are listed

İl-	Yer- Place	Açıklama- Explanation
01	Adana	Merkez'de Taş köprü –Stone Bridge
	Adana-Anavarza	Anavarza antik kenti- Anavarza ancient city Su Yolu, Sukemeri –Aqueduct
02	Adıyaman- Kahta	Arsamea antik kenti –Arsamea ancient city Roma Köprüsü –Roman Bridge
	Adıyaman Samsat	Samasota antik kenti – Samasota ancient city Ülkü İzmirilgil- Su altında- under waters
03	Afyon- Sülün	Prymnessos basınçlı su yolu- Aqueduct, inverted syphon Weber 1905 sifon derinliği 40 m –siphon's depth 40 m
	Afyon Dinar	Apamea Kibotos antik kenti- Apamea Kibotos ancient city Weber basınçlı su yolu- Under pressure aqueduct 28 m
05	Amasya	Ferhat Sukanalı- Ferhat Aqueduct
06	Ankara	Elmadağ'dan gelen su yolu, basınçlı taş boru Aqueduct under pressure- Nezihi Fıratlı- Eşref Özand
	Ankara	Anykra antik kenti, Ancra ancient city
	Ankara	Caracalla Roma Hamamı –Caracalla's Roman baths
07	Antalya	Attalia antik kenti- Attalia ancient city
	Antalya Kaş Kalkan-Ovagelemiş	Patara antik kenti ve halen bozulmamış basınçlı soyu Patara ancient city and her inverted siphon H. Fahlbusch- Sencer Şahin
	Antalya Aksu	Perge antik kenti- Perge ancient city H. Fahlbusch- Galip Büyükyıldırım
	Antalya –Manavgat Selimiye	Side antik kenti Ülkü İzmirilgil- Side Ancient city
	Antalya Serik Belkis	Aspendos antik kenti, muhteşem su yolu P.Kessener, Aspendos wonderful aqueduct

	Antalya Kale	Andriake kaskatlı su sistemi –Andriake water cascade system- Denis Murphy
	Antalya Seki Uzunaliler	Oionanda antik şehri, basınçlı suyolu Stenton & Coulton, Oionanda inverted siphon
	Antalya Kemer Tekirova	Phaselis antik kenti ve Suyolları Phaselis ancient city and aqueduct
	Antalya Finike Kumluca	Rhodiapolis antik kenti su tesisleri Dennis Murphy- Rhodiapolis ancient city
	Antalya Manavgat Beşkonak, Altınyayla	Selge antik kenti Galip Büyükyıldırım, Selge ancient city
	Antalya Güllükdağ	Termessos antik kenti Mehmet Kürkçü, Termessos ancient city, cisterns
09	Aydın	Tralles antik kenti- Weber basınçlı su yolu Tralles ancient city
	Aydın Karasu (Geyre)	Afrodisias antik kenti – Kerim Erim Aphrodisias ancient city –Museum
	Aydın Güllübahçe	Priene antik kenti H. Fahlbusch, Priene ancient city
	Aydın Yenihisar Balat (Palatia)	Miletos antik kenti- ÇOK ÖNEMLİ ANTİK KENT G. Tutahs, Miletos ancient city
	Aydın Çine Karpuzlu	Alinda antik kenti Alinda ancient city
	Aydın Çine Araphisar Doğanyurt	Alabanda antik kenti Ü. Öziş, ancient city Alabanda
	Aydın Sultanhisar	Nyssa antik kenti, su tüneli, Strabo yaşadı Nyssa ancient city, water tunnel
10	Balıkesir Bandırma	Cyzikos antik kenti, Mazhar Ertüzün Cyzikos ancient city
14	Bolu Konuralp Eski Üskübü	Kieros antik kenti Kieros Prusias on Hypium ancient city
15	Burdur Bucak Uçkapı	Ariassos antik kenti, basınçlı suyolu E.Owens, Ariassos ancient city, inverted siphon
	Burdur Gölhisar	Cibyra antik kenti, basınçlı su yolu O. Baykan, Cibyra ancient city, inverted siphon
	Burdur Ağlasun	Sagalassos antik kenti, Belçikalılar kazı yapıyor E. Owens Sagalassos ancient city
	Burdur Bucak	Cremna antik kenti

	Çamlık –Girme	E. Owens, Cremna ancient city
16	Bursa İznik	Niceia antik kenti – Niceia ancient city
17	Çanakkale Eski İstanbul	Aleksandria Troas (Antigonia) antik kenti W.Aylward, Alexandria Troas ancient city
	Çanakkale Ayvacık Behramkale	Assos antik kenti (Aristo Okulu var) Ü. Serdaroğlu, Assos ancient city
19	Çorum	Örükaya Roma barajı – Roman Dam Örükaya
20	Denizli Pamukkale	Hierapolis antik kenti Pamukkale doğal anıt Hierapolis ancient city and Pamukkale natural monuments
	Denizli Eskişehir	Laodicea antik kent, basınçlı su yolu- Mehmet Bildirici Weber, Laodicea ancient city, aqueduct under pressure
22	Edirne	İmparator Hadrianus adına kuruldu Hadrianapolis ancient city
26	Eskişehir Sivrihisar Ballıhisar	Pessinus antik kenti Pessinus ancient city
27	Gaziantep Halfeti Rumkale	Zeugma antik kenti N. Başgelen- Zeugma ancient city
29	Gümüşhane Kelkit Sadak	Satala antik kenti- Gülyüz Uslu Satala ancient city
30	Antakya Samandağ	Seleucea Pieria antik kenti, muhteşem su tüneli Seleucea Pieria ancient city, wonderful tunnel G. Garbrecht, Ü.Öziş
	Antakya	Trajanus Su kemeri –Trajanus aqueduct –M. Bildirici
	Antakya Dört Yol	Issos antik kenti, suyolu-Issos ancient city
31	Isparta Yalvaç	Antioch in Pisidia, antik kenti, su kemerleri J.Burdy, Antioch in Pisidia ancient city, aqueduct
	Isparta Uluborlu	Apolonia, antik kenti Apollonia ancient city, aqueduct
	Isparta	Adada antik kenti –Adada ancient city
33	İçel Anamur	Anemurion antik kenti, suyolu Anemurion ancient city, aqueduct
	İçel Tarsus	Tarsos antik kenti, Kilikya Başkent Tarsos ancient city, irrigation canals
	İçel Silifke	Seleucea ad Calycadmus antik kenti – Seleucea ad Calycadmus Ancient city

	İçel Silifke Kızkalesi	Corycos antik kenti, su yolları, sarnıçlar- M.Bildirici D. Murphy, Corycos anc,ent city water systems
	İçel Silifke Uzuncaburç	Diocaesera antik kenti, su yolları Diocaesera ancient city, water tunnel
	İçel Silifke Ura	Olba antik kenti suyolları- M.Ali Çankırı Olba ancient city, water tunnels
34	İstanbul	Byzantion antik kenti, Hadrianus Su kemeri Byzantion ancient city, Hadrianus aqueduct Bu inceleme İstanbul'un başkent oluşuna kadardır. BİZANS ve OSMANLI BU İNCELEMENİN DIŞINDADIR
35	İzmir	Symrna antik kenti Suyolları Ünal Öziş, Weber Symrna antik kenti, aqueducts
	İzmir	Symrna Agora –Symrna Agora
	İzmir Selçuk	EFES Anadolu'da en büyük antik kent Ephesus Biggest ancient ancient city, aqueducts Forcheimer, Ünal Öziş, Gilbert Wiplinger
	İzmir Foça	Phocaea antik kenti, suyolu Ü. Öziş Phocaea ancient city
	İzmir Bergama	PERGAMON KRALLIK BAŞKENTİ PERGAMON CAPITAL OF PERGAMON KINGDOM Gunter Garbercht, H. Fahlbusch
	İzmir Torbalı	Metropolis antik kenti – Metropolis ancient city
37	Kayseri	Caesera (Sezar) Antik kenti- Caesera ancient city
41	İzmit	Nicomedia antik kenti, suyolları Nicomedia ancient city, aqueducts
	Konya	Iconium antik kenti- M.Bildirici- Iconium ancient city
42	Konya Emirgazi	Hyde antik kenti, su sislemleri Hyde ancient city, water systems
	Konya Ereğli	Roma dönemi Alanark Sulama Kanalı –M. Bildirici Alanark, Roman Irrigation canal
	Konya Sarayönü	Laodicea antik kenti, suyolları- M. Bildirici Laodicea antik kenti, aqueducts
43	Kütahya Çavdarhisar	Aiozonai antik kenti, baraj (sel kapanı), koruma duvarı Aiozonai, ancient city, dam, bridges in use
45	Manisa Salihli Sart	LİDYA BAŞKENTİ, Capital of LYDIA, ancient city
	Manisa Akhisar	Thyateira antik kenti

		Weber, Thyateira ancient city, aqueduct
	Manisa Alaşehir	Philadelphia antik kenti
	Manisa	Magnesia ad Sipylum antik kenti
48	Muğla Milas	Mylassa Çok önemli antik kent –Very important ancient city
	Muğla Datça	KNIDOS antik kenti KNIDOS ancient city
	Muğla Bodrum	Halicarnassos Çok önemli antik kent, antik liman Halicarnassos ancient city, antic harbor
	Muğla Yatagan	Stratonicea antik kenti- Staratonicea ancient city
	Muğla Fethiye	Telmessus antik kenti
	Muğla Milas Ören	Ceramos antik kenti, su yolları M.Bildirici Ceramos ancient city and water supply
	Muğla Milas Kıyıkışla	lassos antik kenti, su yolları lassos ancient city, aqueducts
	Muğla Milas Kapıkırı	Heraclea on Latmos antik kenti Heraclea on Latmos antic kenti
	Muğla Ortaca	Kaunos antik kenti, su yolları Kaunos ancient city, aqueducts
	Muğla Fethiye Kınık	Xanthos Antik kenti –Galip Büyükyıldırım Xanthos ancient city
51	Niğde Bor	Tyana antik kenti, havuz su kemerleri Tyana ancient city, pond, aqueduct
61	Tekirdağ Marmara Ereğlisi	Perinthos (Heraklea) antik kenti –N. Asgari Perinthos ancient city
62	Tokat Niksar	Neocaesera antik kenti
63	Uşak Banaz Ahat	Akmonia antik kenti, basınçlı su yolu Weber, Akmonia antik kent, inverted siphon
	Uşak Buldan	Tripolis antik kenti
65	Van	Faruk Bendi
	Aksaray Eskil	Böğet Roma Barajı –M.Bildirici Böğet Roman dam
	Karaman Ermenek	Germanicopolis antik kenti su yolları M.Bildirici Germanicopolis ancient city, aqueducts
	Karaman Ermenek Yukarıçağlar	Sbede antik kenti, su tünelleri, MEHMET BİLDİRİCİ Sbede ancient city, water tunnels

Bizden önceki Anadolu halkları her kimse, büyük mühendislik eserleri koymuşlardır. Mühendisliğe hevesi olanların bunlardan alacağı çok şeyler vardır. Bunlar Anadolu'nun bir yerinde değil, her yerindedir.

Süleyman Demirel, İnşaat Yüksek Mühendisi, Dokuzuncu Cumhurbaşkanı

Ankara 1994